QORTI □IVILI, PRIM'AWLA

Im⊃allef

Onor. Giannino Caruana Demajo LL.D.

Seduta ta' nhar il-Γimg⊃a 30 ta’ Novembru 2001

Numru 16

□itazzjoni 563/1996

John Sammut u Silvio Sammut g⊃al *Tal-Blat Company Limited*

versus

Direttur tal-Kuntratti u Direttur Γenerali, *Works Division*

F’din il-kaw⌉a is-soχjetà attriχi, li hija kuntrattur, qieg⊃da titlob il-⊃las li jmiss lilha ta⊃t kuntratt t’appalt.

Iχ-χitazzjoni tg⊃id illi l-attriχi kienet ing⊃atat kuntratt ta’ xog⊃ol ta’ t⊃affir u tqeg⊃id ta’ katusi ta’ drena∪g f’*Tax-Xama rising main*, b’materjal fornut mill-konvenuti, *i.e.* il-Gvern ta’ Malta. Ix-xog⊃ol kollu sar ta⊃t is-supervi⌉joni ta’ l-in∪inier tal-gvern, jew rappre⌉entant tieg⊃u.

Waqt li kien qed isir ix-xog⊃ol inqalg⊃u ⊃afna diffikoltajiet li ⊃tie∪u tibdiliet fil-pjani u fix-xog⊃lijiet ma⊃suba ori∪inalment. Dawn it-tibdiliet saru bl-

approvazzjoni tal-gvern, u x-xog⊃ol kollu ∪ie jiswa tnax-il elf erba' mija u g⊃oxrin lira (Lm12,420). L-attriχi t⊃allset biss elfejn tliet mija u tmienja u disg⊃in lira u ⊃amsa u sebg⊃in χente⌉mu (Lm2,398.75) u g⊃alhekk fadlilha tie⊃u g⊃axart elef u wie⊃ed u g⊃oxrin lira u ⊃amsa u g⊃oxrin χente⌉mu (Lm10,021.25).

Billi g⊃alxejn sej⊃et lill-konvenuti kemm-il darba — ukoll b'ittra uffiχjali tad-29 ta' Novembru 1995 — biex i⊃allsu, l-attriχi fet⊃et din il-kaw⌉a u qieg⊃da titlob illi l-qorti:

1. tg⊃id illi l-konvenuti flimkien *in solidum* g⊃andhom jag⊃tu lill-attriχi g⊃axart elef u wie⊃ed u g⊃oxrin lira u ⊃amsa u g⊃oxrin χente⌉mu (Lm10,021.25);

2. tikkundanna lill-konvenuti flimkien *in solidum* i⊃allsu lill-attriχi dik is-somma jew kull somma o⊃ra li ti∪i likwidata.

Talbet ukoll l-img⊃ax minn dak in-nhar tan-notifika taχ-χitazzjoni, u l-ispejje⌉, fosthom tlieta u g⊃oxrin lira (Lm23) ta' ittri u konsulti u l-ispejje⌉ ta' l-ittra uffiχjali.

Fis-seduta tat-3 ta' Marzu 2000 l-attriχi naqqset it-talba bi tliet mija u ⊃amsa u ⊃amsin lira u disg⊃a u ⊃amsin χente⌉mu (Lm355.59) billi kien sar ⊃las ta' dak l-ammont qabel ma nfet⊃et il-kaw⌉a u l-attriχi bi ⌉ball ma kinitx qisitu. G⊃alhekk it-talba hija g⊃al disat elef sitt mija u ⊃amsa u sittin lira u sitta u sittin χente⌉mu (Lm9,665.66).

Il-konvenut Direttur tal-Kuntratti ressaq dawn l-eχχezzjonijiet:

1. hu ma hux kuntradittur le∪ittimu f'din il-kaw⌉a, u g⊃alhekk g⊃andu jin⊃eles mill-⊃arsien tal-∪udizzju, billi hu ma ⊃are∪ ebda sej⊃a g⊃al offerti, u lanqas ma ⊃are∪ il-*letter of acceptance* biex isir ix-xog⊃ol f'*tax-Xama rising main*;

il-kuntratt kien ta⊃t l-g⊃axart elef lira u g⊃alhekk kien kollox kompitu tal-konvenut l-ie⊃or li jo⊃ro∪ it-talba u jiffirma l-*letter of acceptance*; u

2. it-talbiet ta' l-attriχi huma "infondati fil-fatt u fid-dritt".

Il-konvenut l-ie⊃or, Direttur Γenerali tax-Xog⊃lijiet, ressaq l-eχχezzjoni illi l-attriχi t⊃allset dak kollu li kellha tie⊃u g⊃ax-xog⊃ol li g⊃amlet.

Il-fatti ta' dan il-ka⌉ ∪raw hekk:

L-attriχi ng⊃atat kuntratt mill-gvern biex tag⊃mel xog⊃ol ta' tqeg⊃id ta' medda ta' katusi tad-drena∪g. Il-katusi, *concrete* u materjal ie⊃or kellu jipprovdihom il-gvern, u s-supervi⌉joni tax-xog⊃ol kienet ukoll f'idejn in∪inier tal-gvern. Il-kuntratt kellu jkun jiswa erbat elef seba' mija u ⊃amsin lira (Lm4,750)[1].

Waqt li kien g⊃addej ix-xog⊃ol id-dipartiment responsabbli iddeχieda illi flok medda wa⊃da ta' katusi jag⊃mel tnejn, u g⊃alhekk ix-xog⊃ol li kellha tag⊃mel l-attriχi ⌉died u b'kollox ∪ie jiswa tnax-il elf erba' mija u g⊃oxrin lira (Lm12,420)[2], skond l-attriχi, jew tmint elef seba' mija u wie⊃ed u tmenin lira u tnejn u ⊃amsin χente⌉mu (Lm8,781.52) skond id-dipartiment[3].

Wara li tlesta x-xog⊃ol kellu jsir kollox mill-∪did billi l-materjal tal-katusi u⌉ati fil-pro∪ett — l-*asbestos* — ma kienx b'sa⊃⊃tu bi⌉⌉ejjed biex jifla⊃ g⊃all-pressa tad-drena∪∪; il-katusi nfaqg⊃u u flokhom saru o⊃rajn tal-⊃adid. L-ispejje⌉ biex saru l-katusi tal-⊃adid kienu ta' ⊃amest elef ⊃ames mija u sebg⊃a u sebg⊃in lira u tmintax-il χente⌉mu (Lm5,577.18)[4], u d-dipartiment qed jippretendi illi dawn l-ispejje⌉ g⊃andhom jitnaqqsu minn dak li g⊃andha tie⊃u l-attriχi g⊃ax-

---

1 *Fol.* 7.

2 *Fol.* 22.

3 *Fol.* 88.

4 *Fol.* 88.

xog⊃ol li g⊃amlet. Qieg⊃ed jippretendi wkoll li jsir tnaqqis ie⊃or ta' erba' mija u ⊃amsin lira (Lm450) b⊃ala penali g⊃al dewmien ta' ⊃mistax-il jum bi tletin lira (Lm30) kulljum, skond il-patt numru sittax (16) tal-kuntratt t'appalt[5].

Qabel ma naraw jekk g⊃andux isir il-⊃las li tippretendi l-attriχi jew g⊃andux isir it-tnaqqis li jrid il-konvenut Direttur tax-Xog⊃lijiet, irridu nqisu l-eχχezzjoni tal-konvenut Direttur tal-Kuntratti li tg⊃id illi dan il-konvenut ma hux il-kuntradittur le∪ittimu.

Id-Direttur tal-Kuntratti ma kien b'ebda mod involut fil-kuntratt t'appalt li ng⊃ata lill-attriχi, la fl-g⊃a⌉la tal-kuntrattur, la fl-approvazzjoni tal-kuntratt, u lanqas b⊃ala parti fil-kuntratt li sar biss bejn l-attriχi u d-Dipartiment tax-Xog⊃lijiet. G⊃alhekk tassew li ma hux kuntradittur le∪ittimu f'din il-kaw⌉a u l-ewwel eχχezzjoni tieg⊃u g⊃andha tintlaqa'.

Naraw issa l-meritu tat-talbiet ta' l-attriχi, u nqisu l-ewwel in-nuqqasijiet li ried jag⊃mel il-konvenut Direttur tax-Xog⊃lijiet. Dawn, kif rajna, huma tnejn: ⊃amest elef ⊃ames mija u sebg⊃a u sebg⊃in lira u tmintax-il χente⌉mu (Lm5,577.18) biex saru l-katusi tal-⊃adid; u erba' mija u ⊃amsin lira (Lm450) min⊃abba d-dewmien.

Ix-xiehda mressqa mill-attriχi turi li l-katusi χedew mhux g⊃ax tqieg⊃du ⊃a⌉in mill-attriχi i⌉da g⊃ax il-materjal ma kienx ta' sa⊃⊃a bi⌉⌉ejjed. Billi l-g⊃a⌉la tal-materjal kienet f'idejn id-dipartiment, mhux f'idejn l-attriχi, ma jistax jing⊃ad li l-attriχi kellha xi ⊃tija. Ghalhekk ma g⊃andux isir it-tnaqqis g⊃ax-xog⊃ol li kien me⊃tie∪ biex saru l-katusi l-∪odda.

Dwar il-penali min⊃abba dewmien, il-konvenut ma weriex li dan id-dewmien ma kienx g⊃ax ⌉died ix-xog⊃ol u g⊃alhekk kien me⊃tie∪ aktar ⌉mien. Billi,

---

[5] *Fol.* 10.

g⊃alhekk, ma hemmx xiehda li kienet l-attriχi li ta⊃ti g⊃ad-dewmien, lanqas it-tpaχija mal-penali ma g⊃andha ssir.

Fadal li nqisu issa l-⊃las preti⌉ mill-attriχi.

Il-kont ma⊃ru∪ mill-attriχi g⊃ax-xog⊃ol kollu li g⊃amlet huwa esebit *fol.* 18 tal-proχess.

L-ewwel *item* huwa ma⊃dum skond ir-rati tal-kuntratt i⌉da bil-kwantitajiet doppji, *i.e.* elf u erba' mitt metru (1,400m) flok seba' mitt metru (700m). Il-kuntratt jistipula ⌉ew∪ rati g⊃al skavar: ⊃ames liri u nofs (Lm5.50) kull metru g⊃al fond sa ⌉ew∪ metri, u sitt liri u nofs (Lm6.50) g⊃al fond ta' aktar minn ⌉ew∪ metri. L-attriχi ⊃admet fuq rata medja, i⌉da, barra milli hemm ⌉ball matematiku, g⊃ax il-medja bejn ⊃ames liri u nofs (Lm5.50) u sitt liri u nofs (Lm6.50) hija sitt liri (Lm6.00), mhux sebg⊃a (Lm7.00), l-attriχi ma ⌉ammitx ukoll l-istess proporzjon stipulat fil-kuntratt. Barra minn hekk, it-trinek kellhom biss jinqatg⊃u usa', mhux jinqatg⊃u darbtejn. Aktar jidher korrett il-kont ma⊃dum mill-konvenut[6] li juri total ta' sitt elef disa' mija u wie⊃ed u ⊃amsin lira (Lm6,951.52)[7] g⊃al dan l-*item*, flok disat elef u tmien mitt lira (Lm9,800), kif qieg⊃da tippretendi l-attriχi. G⊃alhekk mill-kont ta' l-attriχi g⊃andu jsir tnaqqis ta' elfejn tmien mija u tmienja u erbg⊃in lira u tmienja u erbg⊃in χente⌉mu (Lm2,848.48).

L-*items* l-o⊃ra fil-kont ta' l-attriχi huma g⊃al xog⊃lijiet ⌉ejda.

Il-qorti tosserva i⌉da illi l-attriχi qieg⊃da tippretendi ⊃las ⌉ejjed g⊃al, fost ⊃wejje∪ o⊃ra, "*opening access to site*" u "*construction of wall*". Dawn, i⌉da, ma kinux xog⊃lijiet ⌉ejda talli saru ⌉ew∪ meded flok wa⊃da. Is-sit fejn sar ix-

---

6 *Foll.* 43 *et seq.*

7 Lm2,750.00 + Lm1,430.00 + Lm1,965.00 + Lm806.52 = Lm6,951.52

xog⊃ol baqa' l-istess, u g⊃alhekk ma kienx hemm xog⊃ol ⌉ejjed biex infeta⊃ aχχess, u l-bini ta' ⊃itan huwa inklu⌉ fir-rati miftiehma li ∪à gew mi⌉juda: l-ewwel *item* fuq l-iskeda mehmu⌉a mal-kuntratt[8] jinkludi wkoll "*repair of damaged walls*". G⊃alhekk mill-kont ta' l-attriχi g⊃andu jsir tnaqqis tal-⊃las preti⌉ g⊃al dawn i⌉-⌉ew∪ *items*: ⊃ames mitt lira (Lm500) u tliet mija u g⊃oxrin lira (Lm320) rispettivament, b'kollox tmien mija u g⊃oxrin lira (Lm820).

G⊃andha ssir i⌉da ⌉ieda ta' mija u erbg⊃in lira (Lm140) g⊃at-tqeg⊃id ta' *mesh fabric reinforcement*, imsemmi i⌉da mhux likwidat fil-kont ta' l-attriχi, u msemmi u aχχettat b⊃ala *item B* fit-tielet pa∪na tal-kont ma⊃dum mill-konvenut[9].

Mela mas-somma ta' tnax-il elf erba' mija u g⊃oxrin lira (Lm12,420) ma⊃duma mill-attriχi g⊃andhom ji⌉diedu mija u erbg⊃in lira (Lm140) u g⊃andu jsir tnaqqis ta' elfejn tmien mija u tmienja u erbg⊃in lira u tmienja u erbg⊃in χente⌉mu (Lm2,848.48) u ta' tmien mija u g⊃oxrin lira (Lm820). Saru wkoll ⊃lasijiet akkont ta' elfejn tliet mija u tmienja u disg⊃in lira u ⊃amsa u sebg⊃in χente⌉mu (Lm2,398.75) u tliet mija u ⊃amsa u disg⊃in lira u disg⊃a u ⊃amsin χente⌉mu (Lm355.59).

Wara li jsiru dawn l-a∪∪ustamenti fil-kont, il-bilanχ ji∪i sitt elef mija u sebg⊃a u tletin lira u tmintax-il χente⌉mu (Lm6,137.18), kif muri hawn ta⊃t:

• Pretensjoni ta' l-attriχi	Lm12,420.00
• *mesh fabric reinforcement*	Lm 140.00
• tnaqqis	Lm (2,848.48)
	(820.00)
• ⊃lasijiet	Lm (2,398.75)
	(355.59)
Jifdal	Lm 6,137.18

8 *Fol.* 7.

9 *Fol.* 45.

G⊃al dawn ir-ra∪unijiet il-qorti taqta' l-kaw⌉a billi, wara li te⊃les lill-konvenut Direttur tal-Kuntratti mill-⊃arsien tal-∪udizzju, tikkundanna lill-konvenut Direttur Γenerali tax-Xog⊃lijiet i⊃allas lill-attriχi s-somma ta' sitt elef mija u sebg⊃a u tletin lira u tmintax-il χente⌉mu (Lm6,137.18), bl-img⊃ax minn dak in-nhar li saret in-notifika lilu taχ-χitazzjoni.

L-ispejje⌉ tal-konvenut Direttur tal-Kuntratti t⊃allashom l-attriχi; l-ispejje⌉ l-o⊃rajn jinqasmu hekk: ⌉ew∪ partijiet minn ⊃amsa ($^{2}/_{5}$) t⊃allashom l-attriχi u tliet partijiet minn ⊃amsa ($^{3}/_{5}$) j⊃allashom il-konvenut Direttur Γenerali tax-Xog⊃lijiet.

Giannino Caruana Demajo
Im⊃allef

Connie Micallef
Dep. Re∪.